

SYNOPSIS TOTIUS OPERIS.

Sacrofanctorum OEcumenicum ac Generale Tridentinum Concilium toti Universo notissimum, sub Paulo Tertio Pontifice Maximo, omine læto, auspicioque fausto, ingenti totius Christiani Orbis plausu, & exultatione celebrari cœpit apud Tridentum præexcelsam Italiae Urbem, in Coenomanorum Regione ad Tyroli Comitatum, cunctorum Generalium ultimum, die 13. Mensis Decembris, anno Domini 1545. Postmodum per Julium Tertium etiam Orbis Moderatorem protractum, & restitutum: Postremò aliquandò intermissum, distractum variè, atque divulgum, sub Pio Quarto singulari Dei Omnipotentis ope, die 4. Decembris, anno 1563. exitu auspiciatissimo, & incredibili omnimoda laudis præconio expletum, & commendatum.

Hac etenim Tridentina Synodus cuncta sua Canonica Acta, quinque & viginti perbellè exambit Sessioibus, hoc reverà lepidò fancitis ordine. Primò, sub Paulo Tertio decem celebrarunt Patres Concilii Sessiones. Secundò, ope & subsidio freti Sanctissimi Domini nostri Julii Papæ Tertii, sub illiusque optatissimo regimine, sex duntaxat confecere. Tertio tandem, Pius Quartus foeliciter Concilium perfecit, ac ultimam potentia manum adhibuit, novem super sexdecim denuò adjectis Sessioibus, quæ numerum vigesimum quintum amussim absolvunt.

Super his modò Sessioibus, animum parùm agitare intendimus, & genuinum propriumque earum enucleare sensum duximus necessarium, ut faciliùs postmodum ex ipsis quæstiones aptiores in legentium luxum, & utilitatem exiscerare possimus.

SES-

SESSIONES SUB PAULO TERTIO PONTIFICE MAXIMO

CELEBRATÆ RECENSENTUR.

SESSIO PRIMA.

PRIMA Sacrosancti Concilii Tridentini Sessio, dextrâ Dei Omnipotentis afflante, fausto principio celebrata extat apud Tridentinum sub Paulo Tertio, die 13. mensis Decembris, anno 1545. quæ solum *Decretum de inchoando Concilio* exambit.

SESSIO SECUNDA.

SECUNDA etiam apud Tridentinam Urbem peracta invenitur Sessio sub die 7. mensis Januarii, anno 1546. quæ *de modo vivendi, atque in Concilio servandis* decretum complectitur.

SESSIO TERTIA.

TERTIA ibidem à Patribus Concilii celebrata sub die 4. mensis Februarii ejusden anni 1546. comprehendit *Decretum de Symbolo fidei*, totidem verbis absolutum, quibus in Ecclesiis omnibus lectatur.

SESSIO QUARTA.

QUARTA, sub die 8. mensis Aprilis habita, anno 1546. duplex proponit decretum. Alterum *de Canonicis Scripturis*, ne deinceps quis hasitare valeat de veritate, doctrinâ, & librorum numero: Alterum *de Editione, & usu Sacrorum librorum*. Ubi de Veteri ac Vulgatâ editione, Authoribus librorum, eorumque Impressoribus multa notatu digna congerit.

SESSIO QUINTA.

QUINTA Sessio die 17. mensis Junii, anno 1546. absoluta, continet decretum *de Peccato Originali*, quò expresse Sancta Synodus decernit, Adâ pravaricationem non sibi soli, verum & ejus

eius propagini graviter nocuisse. Duo insuper hæc Sessio præcontinet capita, & in ipsis geminum absolvit decretum. Primum de Reformatione, & Interpretatione sacra Scriptura in Ecclesiis necessaria, atque aliis ad id pertinentibus. Secundum de Prædicationis munere exequendo, & licentia Superiorum ad id requisita.

SESSIO SEXTA.

Sexta, sub die 13. mensis Januarii, anno 1547. expleta recensetur, quæ de hominum justificatione decretum, in decem & sex divisum capita, necnon triginta & tres ex ipsis deductos continet Canones. Ulterius, hæc eadem Sessio decretum de reformatione, & residentia Prælatorum in suis Ecclesiis, aliaque ad id confluentia comprehendit, reverà in quinque alia partitum capita.

SUMMA CAPITUM PRÆSENTIS SESSIONIS.

1. **I**n primo agitur de natura, & legis ad justificandos homines imbecillitate. Exindè firmiter fatendum, omnem hominem originariâ Adami noxâ innocentiam amisisse, immundumque, ac divinæ vindictæ reum evasisse.

2. Secundum differit de dispensatione, & Mysterio adventus Christi Domini. Ubi exprimitur, Æternum Patrem, misericordiarum piissimum, Patrem ac Deum totius consolationis, Filium suum æternâ actione progenitum misisse in mundum, ut proprii cruoris pretiosissimo profluvio, genus humanum abluendo redimeret.

3. Tertium attingit rationem de his, qui per Christum Dominum justificantur; definitque, quòd etsi Christus pro omnibus acerbam mortem subjerit; non tamen omnes justificationis gratiam accipiunt, sed illi tantum, quibus theandricum Passionis meritum communicatur.

4. Expenditur in quarto descriptio justificationis impii, & modus ejus in statu gratia. Impii namque justificatio est translatio ab eo statu miserrimo, in quo homo nascitur primi Parentis infecta proles, in fastidiosum ac ingenuum statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei, per secundum Adam Jesum Christum Servatorem nostrum. Quæ reverà translatio, post Evangelii evulgationem, sine regenerationis lavacro, aut ejus voto expediri non valet.

5. Sermonem instituit quintum de necessitate preparationis ad justificationem in adultis, & unde sit? Resolvit igitur, quòd nostræ justificationis primordia in adultis à gratiâ Christi Domini desumantur, id est, ac ejus clementissimâ vocatione, quâ nullis propriis præ-existentibus meritis evocamur.

6. Sextum pertractat de modo preparationis. Etenim homines ad justificationem disponuntur, dum ope divinæ gratiæ fortiter, suaviterque excitati, insuper & adjuti, ad Dominum convertuntur.

7. Septimum percontatur: Quid sit justificatio impii, & quæ ejus causa? Igitur justificatio nostra non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis, per voluntariam gratiæ, & donorum susceptionem. Inde homo ex injusto fit justus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitæ æternæ. Cujus utique mirabilis justificationis omnia causarum genera notantur.

8. Recludit octavum: Quomodo intelligatur, impium per fidem, & gratis justificari? Per fidem hominem, & gratis justificari eatenus dicimus, quatenus fides est humanæ salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis, sine quâ impossibile est placere Deo, & ad filiorum ejus felicissimum consortium pervenire. At gratis justificari dicuntur homines, quòd nihil eorum, quæ justificationem præcedunt, sive fides, sive opera, sive quicquam aliud ipsam justificationis gratiam promereantur. Si enim gratia est, jam non ex operibus, alioquin gratia jam gratia non esset.

9. Invehitur nonum contra inanem hæreticorum fiduciam. Etsi necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa unquam fuisse peccata, nisi gratis divinâ misericordiâ per Christum operante; nemini tamen fidem, fiduciam, & certitudinem remissionis peccatorum suorum jactanti, & in eâ solâ quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa esse tenendum est, prout hæretici, & schismatici hujus temporis segniter docent, & stultè omnino prædicant.

10. Adest in decimo definitio de accepta justificationis incremento. Justi quippè, & amici Dei per carnis macerationem mirè de virtute in virtutem accrescunt, præcepta divina, & ecclesiastica observantes, juxta illud Oraculum: Qui justus est, justificetur adhuc. Hoc igitur justitiæ incrementum Sancta deposcit Ecclesia, dum orat: Da nobis Domine fidei, spei, & charitatis augmentum.

11. Præscribitur in undecimo decretum de observatione mandatorum, deque illius necessitate, & possibilitate. Nemo, quantumvis justificatus, liberum se esse ab observatione mandatorum Dei putare debet. Nemini licet illâ temerariâ, ac impiâ assertionem uti: Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia. Deus enim impossibilia non præcipit, sed præcipiendo non onet, & facere quod possis, & petere quod non possis, adjuvatque ut possis.

12. Statuit firmiter duodecimum, Prædestinationis temerariam

presumptionem cavendam esse. Nullus igitur homo in hac mortali vita constitutus affirmare præsumat, se prædestinatorum fastis adscriptum, in scie judicans, justum ultra peccare non posse; si autem peccaverit, veniam sibi arrogare, certo & infallibiliter debere; cum hoc absque speciali divinâ revelatione pro comperto haberi non possit.

13. Agitur in tercio decimo *de perseverantia munere*: Inde desumptum est: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Hoc namque defursum à Deo Patre duntaxat haberi potest, qui manu potenti staturere valet eum qui stat, ut firmiter stet, cadentemque, in gradum pristinum restituere. Verumtamen, qui se existimant stare, videant ne cadant. Nemo sibi quicquam certum absolutâ certitudine polliceatur; tamen in Dei ope, & auxilio firmissimam spem locare, ac reponere omnes utique debeant.

14. Pertractat quartumdecimum *de lapsis, & eorum reparatione*. De his, qui à cellissimâ gratiæ elevatione in profundissimum peccati barathrum delapsi, revocari possunt à miserabili lapsu per saluberrimum penitentiae Sacramentum, quod secunda tabula post naufragium constitutum est; institutumque à Christo Domino, dum Discipulis sic fuit alloquutus: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.*

15. Stabilitur in quintodecimo capite: *Quolibet peccato mortali amitti gratiam, sed non fidem.* Ad coercenda, frangendaque aliquorum versuta ingenia, simplicium corda pervertere conantium, Sacrosancta Synodus decernit, quod, etsi per infidelitatis gravissimum flagitium, fidei jactura incurratur, nihilominus per aliud quodvis peccatum non amittitur, quanvis gratia per justificationem assecuta deperdatur.

16. Absolvit decimum sextum materiam *de fructu justificationis, sive de merito bonorum operum, deque ipsius meriti ratione.* Hortaturque enixe justos, ut in scelicissimo gratiæ statu perpetuò conserventur; vel si ab ipso defecerint, statim recuperare invigilent. Quod spem nullatenus amittat, cui ingens remuneratio congruit, recteque operantibus usque in finem, & sperantibus in Deo vitam æternam promittit. Alia etiam in hunc scopum collimantia expendit.

DE JUSTIFICATIONE CANONES.

1. **T**res supra triginta Canones illati ex justificationis decreto, per sexdecim capita memorata partito, perfecte complectuntur quicquid ad modum, & substantiam justificationis pertinet; quorum omnium tractatum specialem infra instituemus.

Con-

2. Continet insuper præfata Sessio *Decretum de reformatione, & residentia Pralatorum in suis Ecclesiis*, per quinque capita divisum.

RELIQUA HUIUS SESSIONIS RECENSENTUR CAPITA.

1. **S**uadet primum, Superiores Pralatos, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, &c. ad suarum Ecclesiarum residentiam teneri; & de tempore in quo extra propriam diocesim morando abfuerint, nonnulla provide aptat; insuper & contumaciam gravibus poenis obstringit, usque ad dignitatum publicam depositionem.

2. In secundo monet Pralatos Episcopis inferiores, beneficiis ecclesiasticis perfruentes personalem residentiam postulantibus; Curas etiam animarum, ut à propriis Ecclesiis non absint, sed incunctanter resideant; alioquin contrarium facientes pluribus innodat poenis.

3. Præcipit tertium, Pralatos Ecclesiarum subditorum excessus solerter ac diligenter corrigere, & emendare. Annuit etiam Episcopis facultatem visitandi, coercendi, & puniendi quemlibet Regularem extra Monasterii septa divagantem, si delinquentem invenerit.

4. Quartum expressè declarat, posse Episcopum toties quoties necesse fuerit visitare, corrigere, & emendare Capitula quaruncunque Ecclesiarum Cathedralium, vel Majorum, per seipso, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis.

5. Quintum severè indicit, nulli Episcopo licere Pontificalia in alienâ diocesi exercere, sine Ordinarii localis expressâ facultate, & licentiâ; & hoc tantum circa personas ipsi Ordinario subiectas: Si aliter fecerit, tum Episcopus ab exercitio Pontificalium, tum ordinati ab ordinum executione, & usu sint ipso jure suspensi.

SESSIO SEPTIMA.

1. **A**ccedit septima Sessio sub die tertiâ mensis Martii celebrata, anno 1547. continet *decretum de Sacramentis*, tum in genere, tum in specie, in tredecim Canones circa Sacramenta in genere partitum. De Baptismo quatuordecim; de Confirmatione tres duntaxat pertractant: Quindecim Capita efformantur de Reformatione. Cum enim in præcedenti Sessione abundè de justificationis dono actum fuerit, eò quod per Ecclesiæ Sacramenta omnis vera justitia, vel exordium, vel accretum accipiat, vel reparatur deperdita, congruum omnino fuit in præfata de Sacramentis rationem habere.

2. Primum igitur agit de Sacramentis in genere; deinceps de ipsis in particulari determinat. Sacramenta in genere tredecim Canonibus

ab-

absolvit, quibus universim diffinit quicquid ad numerum, effectus, Ministros, eaque suscipientes pertinet.

3. Secundo, circa Baptismi Sacramentum versatur, adducitque 14. Canones, quibus materiam, efficaciam, necessitatem, & reliqua ad ipsum spectantia prescribit, utraque ex parte, & Ministri, & suscipientis.

4. Tertio, per tres Canones distinctos de Confirmatione differit, presse diffiniens, acriterque taxans quorundam haereticorum errorem, temere judicantium, Confirmationem in baptizatis prorsus inutilem fore, ac inanem caeremoniam reputari. Testantium similiter, injuriam Spiritui Sancto irrogare eos, qui huic Sacramento aliquam virtutem efficaciamque tribuunt. Denique tenentium, nedum Episcopum, sed & simplicem quemvis Sacerdotem ejusdem esse Ordinarium Ministrum.

5. Adhibet ulterius de Reformatione decretum, ubi assumptum praehabita Sessionis de Reformatione, & residentia Praelatorum in suis Ecclesiis persequitur, per quindecim Capita diffusum; quae illico proferenda continent.

MATERIES CAPITUM PRAEFATAE SESSIONIS.

1. Statuit primum, neminem ad Cathedralium Ecclesiarum regimen, vel in Episcopum assumatur, nisi ex legitimo Matrimonio prognatum, aetatis maturae, probatae vitae, ac sapientiae non vulgaris.

2. Praecipit secundum, nullum posthac cujusvis dignitatis, & conditionis, plurium Metropolitanarum, vel Cathedralium sibi gubernium arrogare praesumat. Qui autem plures Ecclesias contra praesentis decreti tenorem detinent, unam quam maluerint retentam, reliquas dimittere teneantur.

3. Strictè indicitur in tertio, beneficia inferiora ecclesiastica, praesertim Curam animarum habentia, dignis, & habilibus personis conferri; quibus praecipit injungit residendi in suis Ecclesiis, & per seipos Curam ipsarum exercendi; alioquin collatio seu provisio beneficii irritetur, & Ordinarius collator poenas Constitutionis generalis se noverit incursum.

4. Quartum ordinat, habentem plura Curata, aut beneficia ecclesiastica incompatibilia, quovis titulo acquisita contra formam sacrorum Canonum, praesertim contra Constitutionem Innocentii III. ipso jure illis debere privatum existere.

Hor-

5. Hortatur quintum, Ordinarios locorum, ut quoscunque plura Curata, aut alias beneficia ecclesiastica incompatibilia obtinentes, strictè compellant, jus, & dispositionem ad ea obtinenda exhibere; & si nullum fuerit, contra ipsos procedant, iuxta Constitutionem Gregorii Decimi in Concilio Generali Lugdunensi editam.

6. Sextum declarat, quod uniones sive Confraternitates perpetuae, a quadraginta annis citra erectae, possint examinari ab Ordinariis. Et quae per subreptionem, vel obreptionem obtentae fuerint, irritae declarentur. Reliquae autem, quae a dicto tempore concessae, nondum in toto, vel in parte sortitae sunt effectum, & quae deinceps ad cujusvis instantiam fient, sint ex legitimis, & rationabilibus causis coram Ordinario illius loci vocatis, aliter per subreptionem obtentae praesumantur.

7. Septimum diffinit, beneficia ecclesiastica Curata Cathedralibus, Collegiatis, Monasteriis, beneficiis, Collegiis, aut aliis piis locis perpetuo unita, & annexa, singulis annis ab Ordinariis visitanda fore: Qui sollicitè provideant, ut per idoneos Vicarios, etiam perpetuos administrantur; nisi aliter pro bono Ecclesiae regimine eis expedire videbitur.

8. Octavum determinat, quod Ordinarii locorum Ecclesias quascunque, quomodolibet exemptas, singulis annis visitare teneantur, & opportunis remediis providere, ut quae reparatione indigent, reparentur, & cura animarum, si qua egerint, non fraudentur, privilegiis in contrarium annullatis, & praescriptis.

9. Duo nonum stabilit capitulum, primum, quod ad Majores Ecclesias promoti, infra terminum a jure statutum consecrari debeant. Secundum, prorogationes ultra sex menses concessas, nemini suffragari posse.

10. Statuitur in decimo, non licere Capitulis Ecclesiarum, Sede vacante, infra annum a die vacationis litteras dimissorias alicui ad ordines recipiendos porrigere, dummodo beneficii ecclesiastici recepti, vel recipiendi occasione arctatus non fuerit. Si contrarium tentare praesumpserit, poenis hinc statutis subiaceat.

11. Undecimum detegit, quod facultates de promovendo a quocunque, non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam a propriis Episcopis ordinari non possint, in litteris exprimentam; & tunc non ordinentur nisi ab Episcopo, in sua dioecesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & praevio diligenti examine.

12. Expendit duodecimum, facultates de non promovendo, pra-

Tom. V.

Mm

ter-

terquam in casibus à jure expressis, concessas, ad annum tantum suffragari.

13. Exprimitur in tertio decimo, quod presentati, seu electi, aut nominati à quibusvis ecclesiasticis personis, etiam & Sedis Apostolicæ Nunciis, ad quacunque beneficia, non instituuntur, nec confirmantur, nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati, & idonei reperti, presentatis ab Universitatibus seu Collegii Generalium Studiorum exceptis.

14. Quartumdecimum decernit, in Exemptorum causis Constitutionem Innocentii IV. servandam, quæ incipit: *Volentes*, in Concilio Generali Lugdunensi editam. In causis civilibus mercedum, miserabiliumque personarum statutum in presenti decreto est observandum.

15. Innuat quintumdecimum, quod Ordinarii curent, ut hospitalia fideliter, & diligenter gubernentur ab administratoribus, servatâ formâ Constitutionis Concilii Viennensis incipientis: *Quia contingit*.

SESSIO OCTAVA.

Adest Octava Sessio die 11. Martii celebrata, anni 1547. continet *Decretum de translatione Concilii à Tridentina in Bononiensem Civitatem*, plerisque de causis expressis in ipso decreto ac diplomate Sanctissimi Patris nostri Pauli Papæ 3. Romæ expedito, anno 1544. octavo Kalend. Martii, sui Pontificatus anno undecimo.

SESSIO NONA.

Proponitur nona Sessio Bononiæ habita die 21. Mensis Aprilis, anno 1547. quæ *prorogationis Sessiois decretum* promittit. Cum enim Concilium è Tridentinâ ad Bononiensem Urbem translatum fuisset, nondum Patres omnes advenerant, aliisque de causis, quas ipsum recenset decretum.

SESSIO DECIMA.

Decima, novissimaque Sessio Bononiæ sub Paulo 3. absoluta, sub diem secundam Junii, anno 1547. refert *decretum prorogationis Sessiois*. Hactenus de Sessioibus sub Pauli III. Pontificis Maximi opera, & auspiciis celebratis, apud Tridentinam, & Bononiensem Civitatem.

SESSIONES CELEBRATÆ SUB JULIO III. Pontifice Maximo.

Beatissimo Patre ac Domino nostro Paulo III. è vivis sublato 4. Idus Decembris, anno 1549. in Supremam Sedem successus est Julius ejusdem nominis tertius, Bullamque re assumptionis Concilii Tridentini expedit Romæ anno 1550. in eandem Tridentinam Civitatem Concilium revocando.

SESSIO UNDECIMA.

Undecima Sessio, prima Julii III. Tridentini expleta Kalendis Maii, anno 1551. decretum indicit de resumendo Concilio, sive de ejus translatione è Bononiensi urbe ad Tridentinam.

SESSIO DUODECIMA.

Sessio duodecima profert *decretum prorogationis Sessiois*. Adveniente namque die designato, nondum venerant universi Patres, & desiderabatur assistentia utriusque Maximi Præfulis, & Moguntini, & trevirensis Sacri Romani Imperii Electorum.

SESSIO TERTIADECIMA.

Tertiadecima Sessio Tridenti expedita 11. die Octobris, anno 1551. promittit *de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento*, quò intendit omnibus Christi fidelibus, nè posthac de Venerabili Eucharistiæ Sacramento aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quàm ut est, hoc presenti decreto explanatum, diffinitumque.

Octo Capita exambit præsens gravissimum decretum, undecimque similiter Canones ab ipsis emanantes. Item subnectit *Decretum aliud de Reformatione, & Prælatorum officio*, per octo etiam capita divisum. Postremò, tertium producit decretum pro Sessiois calce, *prorogationis quippè, definitionis quatuor Articulorum de Sacramento Eucharistiæ, & salvi Conductus Protestantibus erogandi*.

PRÆSENTIS SESSIONIS EXPENDUNTUR CAPITA.

1. **I**n primo disseritur de reali presentia Domini nostri Jesu Christi in *Augustissimo Eucharistiæ Sacramento*. Ubi per consecrationis verba constituitur Christus Dominus verus Deus & homo sub speciebus